FIT-TRIBUNAL GHAL TALBIET ZGHAR

Gudikatur: Dr Grazio Mercieca

Seduta ta' nhar il-Gimgha, 28 ta' Dicembru 2001

Fl-atti tal-avviz Numru 73/01GT(GM)
Fl-ismijiet:

Ludovico Azzopardi

-vs-

Eugenio sive Gino Sultana

It-Tribunal;

Ra l-avviz tat-talba fejn l-attur ppremetta illi nhar l-erbgha (4) ta' Mejju tas-sena elfejn u wiehed (2001) waqt li iben l-attur Brian Azzopardi kien qed isuq vettura tal-marka Toyota Land Cruiser bin-numru ta' registrazzjoni LAF-654 fi Triq il-Kapuccini, Victoria, Ghawdex huwa kien involut f'incident stradali ma' vettura tal-marka Peugeot bin-numru ta' registrazzjoni DBD-924.

Illi dan l-incident sehh htija ta' negligenza fis-sewqan tieghu mill-konvenut;

Illi d-danni sofferti mill-attur jammontaw ghal tliet mija u hamsin lira Maltija u hamsa u sebghin centezmu (Lm350.75) rapprezentanti hlas ghall-parts, xoghol u spray.

Illi ghalkemm interpellat diversi drabi, il-konvenut naqas li jersaq ghal-likwidazzjoni u hlas tad-danni kollha sofferti minnu konsegwenza ta' tali incident.

Illi l-attur qed jitlob li din il-Qorti tikkundanna lill-konvenut ihallas dan il-bilanc flimkien ma' l-ispejjez ta' dawn il-proceduri u ta' l-ittra uficcjali spedita f'Novembru 2001 u dik kontestwalment ma' dan l-avviz.

Ra r-risposta tal-konvenut fejn eccepixxa:

1. illi t-talba attrici ghall-hlas tad-danni mhijiex gustifikata u ghandha tigi respinta bl-ispejjez kollha kontra l-attur inkluzi l-ispejjez ta' l-ittra interpellatorja tat-2 ta' Novembru 2001 u ta' l-ittra ufficjali tat-8 ta' Novembru 2001.

2. Illi l-konvenut m'huwiex responsabbli ghall-incident mertu tal-kawza billi l-kollizzjoni sehhet minhabba sewqan traskurat u perikoluz u b'nuqqas ta' tharis tar-regolamenti tat-traffiku da parti ta' Brian Azzopardi li kien is-sewwieq tal-vettura Toyota Land Cruiser LAF-654, li bla ma ha ebda prekawzjoni hareg minn triq sekondarja ghal go triq principali bil-konsegwenza li holoq emergenza subitanea lill-konvenut billi mblokkalu ghal kollox il-karreggjata tieghu.

3. Salvi eccezzjonijiet ulterjuri.

Sema' l-provi mressqin mill-partijiet kontendenti

Ikkunsidra

Illi l-vettura tal-konvenut halliet 21.3 metri brake-marks. Dan ifisser illi kien ghaddej b'velocita' ta' sittin kilometru fis-siegha (60 km.p.h); u illi kellu distanza biex jieqaf (overall stopping distance) ta' 32 metru u cioe' huwa lemah lill-vettura tal-attur minn din id-distanza. Proprju f'din id-distanza hemm slow-sign miktuba fl-art. L-incident sehh fejn jispicca l-hajt tal-gnien tal-kunvent tal-patrijiet tal-Kapuccini li qieghed f'tarf inhawi mibnija u ghalhekk li ma kienx ghas-slow sign, il-velocita' massima kienet tkun ta' 50 kilometru fis-siegha. Apparti s-slow sign, l-ghamla u l-kundizzjoni tat-triq minnha nnifisha tipprezenta periklu, billi hija forma ta' liwja, u ghalhekk anke ghal din ir-raguni il-konvenut kellu jnaqqas il-velocita' tieghu. Difatti, skond paragrafu 274 tal-Kodici Ghat-Traffiku fit-Triq, mitbugh f'Settembru 2001:

> *Sewqan b'velocita' gholja ghat-traffiku u l-kondizzjonijiet tat-triq jista' jkun perikoluz. Dejjem ghandek tnaqqas il-velocita' meta:*
>
> - *L-ghamla u l-kundizzjonijiet tat-triq jipprezentaw periklu, bhal liwjiet*

Rigward xi tfisser ghas-sewwieq is-*slow sign*, intqal hekk minn zewgt imhallfin Inglizi fil-Qorti tal-Appell fil-kawza *Buffel v Cardox (Great Britain) Ltd (1950)* riportata fil-*Motor Claims Cases* ta' Bingham & Berryman, Edizzjoni tas-sena 2000, pagna 382, paragrafu 9.117:

> *Per Bucknill LJ: I do not think that 'slow' means any more than 'proceed with caution' – 'proceed at such a speed that you can stop if, when you get to the crossing, you find somebody, or something, in the process of crossing, or about to cross*
>
> *Per Singleton LJ: It is not easy to define the word 'slow'. Its meaning must depend on a variety of circumstances. That which may appear slow to some motorists may strike a pedestrian as fast. I think the fairest way to look on it is that the sign is an indication to the motorist that he is approaching a place of potential danger, and that, therefore, he ought to be driving more slowly than he would drive on a normal open road without any such sign. In other words, his speed ought to be such that he can pull up fairly quickly if someone or something appears from one or other of the crossroads.*

Skond ic-Charlesworth and Percy [1]:

> *It is an offence to disobey a "Slow" or "Halt" sign. However, although the vehicle on the minor road must give way, it is the duty of the vehicle on the major road to approach with caution. Should the possibility of danger be reasonable apparent, it would be negligent for the driver on the major road not to take precautions. This does not involve poising a foot over the brake pedal lest a car, being driven dangerously, emerges suddenly from a side road without stopping, unless it ought to have been apparent that the danger of a collision was more than just a mere possibility.(f'Truscott v McLaren (1982) the driver on the major road was held to one-fifth and the driver on the minor road four-fifths to blame)*

F'din il-kawza, jidhol il-punt importanti tad-drittijiet tal-*main road user* u tas-*side road user,* li ta' spiss jifforma argument fid-dottrina u l-gurisprudenza;

Fid-dottrina Ngliza,[2] huma citati decizjonijiet tal-Qrati Skoccizi (Court of Session) li huma *loci classici* in materja.[3] Ir-riassunt ta' dawn id-decizjonijiet jista' jsir fil-principji li sejrin jigu enuncjati testwalment[4]:

1. *A driver approaching a main road from a side road must have his vehicle under such control as to be prepared for any traffic encountered there (Mc Andrew v Tillard). When coming from a side road into a main road, the driver of a vehicle should select such a moment as will allow him to enter the main road with safety (Charlesworth)*
2. *It is the duty of side road traffic to give way to traffic proceeding along the main road (Robertson v Wilson)*
3. *Caution from the main raod user is also called for at these junctions (ibidem). Ara wkoll Charlesworth li jghid "But whilst there is this duty on vehicles coming from the side road, it is also the duty of vehicles on the main road approaching a side road to do so with caution"*
4. *The duty of a driver whose course is calculated to disturb the ordinary stream of traffic on a road is of a higher order. The more risky and difficult the manoeuvre is, the greater the duty incumbent on the driver. In the sense, therefore, that turning out of a side-road into a main road is more difficult that continuing a main road, the side-road's driver is higher (M'Nair v Glasgow Corporation;*u *Hutchinson v Leslie)*
5. *The actual precautions called for in any particular situation are a practical question, and depend on the facts of the particular situation (M'Nair v Glasgow Corporation)*

---

[1] On Negligence, 1997, para 9-234, pagna 738

[2] The Law of Collisions on Land, Andrew Dewar Gibb, 1932 pagna 101; The Law Relating to Motor Cars, Mahaffy and Dodson, 1929 p 77; u Charlesworth The Law of Negligence, 1947, p 84-85

[3] Mc Andrew v Tillard 1909,S.C. 78; Robertson v Wilson 1912 S.C.1276; Mc Allister v Glasgow Corporation 1917 S.C. 430; M'Wair v Glasgow Corporation 1923 S.C. 397; Hutchinson v Leslie 1927 S.C. 95.

[4] Kif ikkwotati fis-sentenza importanti *Il-Pulizija vs Anthony Galea, Appell Kriminali, W. Harding 5 ta' Settembru 1953 Kollezz XXXVII.iv.1137*

Skond Regolament numru 76 tar-Regolamenti tal-1994 Dwar il-Vetturi bil-Mutur (A.L. 128 tal-1994):

> *Triq principali hi dik li t-traffiku kollu li jkun ghaddej minnha jkollu d-dritt tal-moghdija u t-traffiku u t-toroq kollha li jaghtu ghaliha ghandhom jaghmlu l-wisa' lil dak tat-triq imsemmija hawn fuq, izda, b'danakollu, id-driver ta' kull vettura bil-mutur sew fi triq principali jew sekondarja ghandu joqghod attent il-hin kollu u ghandu jiehu l-prekawzjonijiet kollha mehtiega f'kull kantuniera*

Skond paragrafu 213 tal-Kodici Ghat-Traffiku fit-Triq, 2001:

> *F'salib it-toroq jew ghaqda ta' triq principali ma' triq sekondarja, it-traffiku fit-triq sekondarja ghandu jaghti d-dritta lit-traffiku li jkun ghaddej fi, jew li jkun hiereg minn, it-triq principali*

F'*Il-Pulizija v Anthony Galea (*Appell Kriminali, 5 ta' Settembru 1953 Vol XXXVII.iv.1137) l-Imhallef William Harding hekk ikkonkluda wara studju *funditus* dwar l-obbligi rispettivi tal-*main* u *side road users:*

> *Ghalhekk, fis-sistema Malti, is-side road user ghandu l-obbligu li jcedi ghat-traffiku fuq il-main road, ghandu l-obbligu li jesplora tajjeb il-main road qabel ma johrog fiha, ghandu l-obbligu li jimxi dead slow u sahansitra jwaqqaf biex u sakemm jaccerta ruhu li jista' johrog bla hsara. U l-main road user ukoll ghandu joqghod attent fil-cross roads; imma l-grad ta' diligenza li tinkombi lilu hu ferm inqas, ghax hu ma jkunx qieghed jiddisturba l-kors tat-traffiku, imma jkun miexi fuq triq dritta.*

Fil-kawza fl-ismijiet *Gasan Mamo Insurance vs Fabian Schembri* (16.07.2001 – Avviz Nru 816/00/MM – Qorti tal-Magistrati, Malta), il-kollizjoni kienet bejn vettura li harget minn side-street u habtet go vettura fil-main road; il-vizwali taz-zewg sewwieqa kienet immnaqqsa minn trailer li kien ipparkjat ezatt fil-kantuniera. Il-Qorti ghamlet din ir-riflessjoni interesstanti: *La darba* (is-sewwieqa fit-triq principali) *kienet se tavvicina nkrocju fejn kienet taf li kien hemm blind corner u minhabba diffikultajiet partikolari, li s-sitwazzjoni kienet tippresta, imissha naqqset xi ftit mill-velocita' halli hija tipprevedi dak li probabilment seta' jigri. Ma hemmx dubbju, li fit-toroq iffullati taghna, wiehed ghandu jippretendi li jkun hemm karozzi hergin minn kull kantuniera fi kwalunkwe hin u ghalhekk mehud in kunsiderazzjoni d-diffikultajiet ta' dan il-kaz Attard(*il-main road user) *messha naqqset il-velocita' b'mod ikar prudenti.*

F' *Maggur Alfred Stagno Navarra vs Nicola Saliba et* – 27 ta' Novembru 1961, Qorti tal-Appell, Sir Antony Mamo, AJ Montanaro Gauci, H. Harding Kollezz XLV.i.389 (appell civili) il-Qorti m'accettatx il-verzjoni tal-konvenut li huwa waqaf qabel hareg mis-side street, u kkonkludiet li kien hareg mis-side-street bla ma kien ha l-prekawzjonijiet mehtiega. Il-konvenut kien ukoll kontumaci. L-attur kien miexi bit-30 mil fis-siegha. Ma kienx hemm slow-signs fit-triq principali. Il-Qorti qassmet il-htija 4/5 lill-konvenut, u 1/5 lill-attur li kien miexi fit-triq principali.

F'*Anna Stanley vs Alan Zahra* –23 ta' Marzu 1993, Prim'Awla, Onor. J Said Pullicino, Kollezz LXXVII.iii.93, iben l-attrici kien isuq Mercedes b'velocita' qawwija fi Vjal ir-Rihan (triq principali) bejn in-Naxxar u San Gwann, filwaqt li l-konvenut baqa' diehel fih minn Triq l-Iskola (triq sekondarja). Il-vizwali kienet tajba hafna kemm ghal bin l-attrici kif ukoll ghall-konvenut u ghalhekk ma kien hemm xejn milli jimpedixxi lill-konvenut milli jzomm *a proper look-out*. Il-konvenut ma waqafx hu u hiereg mis-side street, fejn kien hemm stop-sign. Il-Perit Legali kkonkluda li seta' facilment jara lill-Mercedes gejja, specjalment billi kienet gejja b'velocita' eccessiva. Min-naha l-ohra, l-velocita' tal-Mercedes giebet lis-sewwieq fl-impossibilita' li jevita l-incident. Responsabilita: terz (1/3) ghal bin l-attrici u zewg terzi (2/3) ghall-konvenut. Il-qorti ma qablitx mal-perit legali:

Fil-fehma tal-Qorti, il-perit legali ma applikax il-principji rikonoxxuti fil-gurisprudenza "in civilibus" rigward l-effett ta' velocita' eccessiva tal-main road user fuq id-determinazzjoni tar-responsabilita' tas-sinistru. Gie kostantement ritenut illi waqt li l-velocita' eccessiva ghal dik regolamentari, jekk tirrizulta ppruvata, tesponi lid-driver sija jekk dan ikun main road user sia jekk ma jkunx, ghal proceceduri krminali kontra tieghu ghall-vjolazzjoni ta' regolamenti tas-sewqan apposti; tali velocita' eccessiva fiha nnifisha ma tistax titqies a priori bhala fattur determinanti ghar-responsabilita' ghall-incident jew kontributorju ghalih. Irid jigi stabbilit sodisfacentement illi l-velocita' eccessiva kienet element determinanti li pprovoka l-incident u li tista' titqies bhala l-kawza prossima tal-akkadut;

Hu car fil-kaz in ezami illi dak li pprovoka l-incident , certament ma kienx is-sewqan b'velocita' "ftit jew wisq haj" tad-driver tal-karozza tal-attrici, imma l-fatt ippruvat u stabbilit mill-perit legali, illi l-konvenut invada t-triq principali, minn fejn kien niezel il-Mercedes, minghajr ma esplora sewwa dik it-triq u qabel ma accerta ruhu li seta' jaghmel dan bla jkun ta' tfixkil ghat-traffiku gejn fuq il-main road. Jirrizulta – u dan hu rilevanti - illi l-konvenut kellu vizwali tajba u fit-tul fid-direzzjoni minn fejn kienet gejja l-Mercedes. Dan ifisser li l-konvenut ma kellu l-ebda skuzanti li seta' b'xi mod gie sorpriz bis-sewqan tal-vettura fit-triq principali. Il-konvenut seta' jara sewwa l-Mercedes. Seta' jiggudika l-velocita' taghha u d-distanza li fiha kienet. Il-konvenut jista' biss jinkolpa lilu nnifsu jekk ma rax il-Mercedes, jew jekk raha, li ma kkalkulax tajjeb il-velocita' taghha. Hu dan il-gudizzju zbaljat li pprovoka l-incident u mhux il-velocita' eccessiva tal-driver l-iehor. Mill-banda l-ohra sewwa jinghad illi l-provi prodotti ma humiex fihom infushom konklussivi ta' xi velocita' esagerata li kienet timpedixxi lid-driver tal-Mercedes li jitlef (il-kontroll tal-) vettura jew li ma jirrejagixxix tempestivament anke jekk mhux b'success jekk jiehu evasive action. Anke jekk jigi koncess dak li kkonkluda l-perit legali, li l-Mercedes kienet qed tigi misjuqa bi speed in eccess ta' dak regolamentari, il-Qorti ma tistax taqbel li s-sewqan ta' bin l-attrici kien tali li jikkwalifikah bhala main road abuser, sal-punt li jigi ritenut responsabbli ghas-sinistru jew li kkontribwixxa ghalih.

F'*Il-Pulizija vs George Buttigieg u Doris Bonello* –30 ta' Marzu, 1963, Appell Kriminali, Onor W Harding Vol XLVII.iv.1198. Doris Bonello kienet tiela' Dingli Street, tas-Sliema (gejja minn Tower Road) filwaqt illi George Buttigieg kien hiereg

minn Windsor Terrace, triq laterali ghal Dingli Street. Bonello kienet il-main road user, u Buttigieg is-side-road user. Il-Qorti qalet li *fil-kaz prezenti, l-obbligu ta' Buttigieg kien aktar accentwat bic-cirkostanza specjali li l-isbokk minn Windsor Street ghal gewwa Dingli Street, lejn il-parti tal-lemin hu ulterjorment mghotti bi sporgenza tal-bini fuq dik in-naha, kif juri l-iskizz, b'mod li l-vizwali tkompli tinheba kwantu ghal vejkoli li jkunu gejjin, kif kienet Bonello, minn dik il-parti ta' isfel ta' Dingli Street.*

Issa l-Qorti thossha sodisfatta mill-provi li l-appellant Buttigieg dahal mis-side street ghal gol-main road minghajr ma qaghad attent bizzejjed ghat-traffiku tal-main road u … ma thossx li tista' taghti kredenza lill-verzjoni tieghu fis-sens li waqaf u hares qabel ma mbokka Dingli Street. Il-Qorti rriteniet li l-konvenuta kienet gejja bi speed baxx, ta' mhux iktar minn 15-il mil fis-siegha, u kienet qed tbiddel mis-second gear ghat-top (sic) gear. Bilfors li kellu jkun hekk ghax kienet ghadha kif kisret minn Tower Road, distanza ferm qasira 'l boghod minn fejn sehh is-sinistru. Il-Qorti rriteniet li Doris Bonello bl-ebda mod ma kkontribwiet ghall-incident. Interessanti r-riflessjoni tal-Qorti li *Ma jirrizultax li kienet issuq bi speed eccessiv, u, ankorke' kienet, dan il-fattur seta' biss talvolta jinfluwixxi fuq l-applikazzjoni tad-doctrine of last opportunity fis-sens li min isuq bi speed moderat ikollu iktar l-opportunita' li jirreagixxi prontament u jirripara t-tort ta' haddiehor – imma qatt ma kien inehhi li kull reazzjoni taghha simili kienet tkun appuntu ghax Buttigieg hareg fil-main road inkawtament.*

Fil-kawza *Gasan Insurance Agency Ltd vs Saviour Spiteri*, moghtija mill-Qorti tal-Magistrati (Malta) fid-19 ta' Gunju 2000 (Avviz Nru 717/99/MM) l-incident kien simili hafna ghall-istanti: l-assikurat kien ghaddej minn main road, u cioe' Qajjenza Road, sejjer fid-direzzjoni ta' Birzebbugia, filwaqt illi l-konvenut kien hiereg minn side-street. L-assikurat ibbrejkja u kiser lejn il-lemin biex jipprova jevita l-incident. Anke f'dan il-kaz, il-Qorti sabet lill-konvenut unikament responsabbli ghall-incident:

Il-Qorti ghamlet referenza ghall-kawza *Pulizija v Pawlu Borg (Vol XXXVI.i.797)* fejn il-Qorti qalet: "*ghalkemm sewwieq ghandu joqghod dejjem attent sia jekk ikun fuq triq dritta kemm ukoll jekk ikun se jidhol fiha, huwa principju affermat f'diversi decizjonijiet tal-Qrati Nglizi li sewwieq li se jidhol fit-triq id-dritta minn triq ohra ghandu obbligu akbar minn dak is-sewwieq fuq it-triq id-dritta ghas-semplici raguni li hu jkun se jaqsam li 'stream of traffic' li jkun hemm fuq it-triq dritta: mentri s-sewwieq fuq it-triq id-dritta ladarba se jkompli ghad-dritt ma jkun se jfixkel lil hadd".*

Dan hu ezatt li gara f'dan il-kaz. L-assikurat tal-attur kien sejjer ghad-dritt u ma kien se jfixkel lil hadd. Kien il-konvenut hiereg minn side-street li kien se jaqsam 'as stream of traffic' li jiddisturba l-utenti l-ohra u messu qaghad ferm u ferm attent qabel ma hareg fuq it-triq principali.

L-unika skuza li ghamel il-konvenut ghall-operat tieghu huwa l-velocita' allegatament eccessiva da parti tal-assikurat tal-attur.

Dan ma jirrizultax pero'. Ma kien hemm ebda ostakolu ghall-konvenut biex jara l-vettura ghaddejja mill-main road. Jista' jkun li l-konvenut ghamel il-kalkolu hazin, ra

lill-attur u haseb li qieghed certu distanza meta fil-fatt kien iktar vicin, imma hu x'inhu, l-accident gara minhabba n-nuqqas ta' prekawzjoni da parti tal-konvenut meta gie biex jitlaq minn 'side street' ghal go 'main road'

Fil-gurisprudenza Ngliza, wiehed ukoll isib konflitti fid-decizjonijiet ghar-rigward tas-side road user hiereg fil-main road. Fi *Brooks vs Graham* (12 March 1964, unreported) – ikkwotata fil-11 –il edizzjoni tal-Bingham & Berryman's *Motor Claims Cases, mitbugh minn Butterworths, sena 2000 para 9.124, pagna 385),* karozza miexja bil-15 mph lejn il-Punent habtet f'inkrocju ma' vann sejjer lejn it-Tramuntana. Il-vann kien hiereg bi 20 mph minn triq li kellha 'Halt' sign. Is-sewwieqa ma rawx lil xulxin qabel il-habta. L-ewwel qorti qatghetha 25% tort lill-karozza u 75% lill-vann. Fl-appell, il-Qorti qalghet li bl-ispeeds relattivi, ma setax ikun li l-vann hareg fit-triq qabel ma l-karozza waslet fl-inkrocju. Di piu', hemm differenza bejn side-street li jkollhom 'slow' sign u dawk li jkollhom 'halt' sign. L-ewwel Qorti ittrattat l-incident bhallikieku kien hemm 'slow' sign biss: *where there is a halt sign, different considerations apply. If a vehicle on a major road is to approach such a crossroads in such a way that it can stop dead if a vehicle on a minor road fails to observe the halt sign, it would mean that it would have to slow down to little more than a walking pace and for all practical intents and purposes bring traffic on the major road to a standstill.*

Fil-kaz prezenti, fis-side-street imnejn hareg l-attur hemm stop-sign, u n-naha tal-lemin tat-triq hija sporguta iktar 'il barra b'hajt gholi u b'nicca kbira gewwa fih tal-kunvent tal-partijiet Kapuccini, b'mod li tghatti l-vizta fid-direzzjoni tat-traffiku huwa u niezel minn Triq il-Kapuccini. Biex tpatti ghal dan, pero', faccata ta' din is-side-street kien hemm mera li taghti line of vision twila lis-side-road user b'mod li wiehed jista' jara sewwa t-traffiku niezel minn Triq il-Kapuccini u cioe' imnejn kien niezel l-attur.

Skond l-attur, il-konvenut baqa' hiereg mis-side-street. L-attur, lis-surgent qallu li waqaf fuq l-istop sign, u hares fil-mera li kien hemm faccata ta' Triq Saghtar, ma ra lil hadd, u qasam. Mistoqsi mill-avukat tieghu quddiem dan it-Tribunal, l-attur qal li waqaf u hares 'il fuq u ma ra lil hadd. Ma semmiex il-mera. Imbaghad rega' semma li hares fil-mera – u li ma ra lil hadd gej – in kontro-ezami. Qal ukoll li l-vizwali tieghu kienet iktar imxekkla billi kien hemm barrier. Il-konvenut jichad li kien hemm din il-barrier, u din ma tidhirx fuq l-iskizz u l-anqas ghandu amment taghha s-surgent li rrediga l-iskizz wara li mar fuq il-post. Huwa sinifikanti li Claire Theuma, it-tfajla tal-attur, li kienet riekba quddiem, fid-deposizzjoni taghha quddiem it-Tribunal, waqt l-ezami mill-avukat tal-attur, ma semmietx il-mera. Sempliciment qalet li l-attur hares 'il fuq u 'l isfel. Kontroezaminata, wiegbet li dwar il-mera ma taf xejn.

Il-konvenut qal kemm a tempo vergine lis-surgent kif ukoll quddiem it-Tribunal, li daqq il-horn filwaqt li applika l-brejk. L-attur min-naha tieghu a tempo vergine ma jsemmix daqq ta' horn. Kontroezaminat, qal li kellu t-twieqi maghluqin, ghax kienet il-kesha. Ma tantx huwa verosimili li f'Mejju, fil-11.30 a.m. tkun il-kesha. U l-anqas huwa verosimili li wiehed ma jismax daqq ta' horn sempliciment ghax ikollu t-twieqi maghluqin.

L-attur jghid ukoll li l-konvenut kien qiegħed ihares 'l isfel ikellem lit-tfajla tiegħu, haga wkoll michuda mill-attur u l-istess Theuma. Meta wiehed iqis il-mod konsistenti li biha taha l-verzjoni tieghu l-konvenut u jikkomparahom ma' dawn il-kontradizzjonijiet da parti tal-attur, it-Tribunal iktar jemmen il-verzjoni tal-istess konvenut fis-sens illi l-attur baqa' hiereg mis-side-street. Kieku tabilhaqq waqaf qabel dar, u ma ra lil hadd, u qasam, l-attur kien facilment jilhaq jaqsam it-triq u jiskapula lill-attur, li allura (kieku seta' jilhqu) kien jibqa' ghaddej dritt, anke bil-velocita' qawwija li kien ghaddej biha. Anke jekk wiehed jaccetta li l-attur waqaf u esplora tajjeb it-triq principali, hares fil-mera, u ma ra lil hadd gej, imbaghad qasam, ma kienx jilhaq jigi investit mill-konvenut, ghax anke kkunsidrat l-ispeed li bih kien inizjalment gej il-konvenut, dan ma kienx jilhaq, sadanittant, jasal fl-inkrocju. Kif gja gie osservat, jirrizulta mill-evidenza fizika tal-incident, li l-konvenut lemah lill-attur minn distanza ta' 32 metru – sa liema distanza l-attur kieku kien tabilhaqq attent kien f'posizzjoni li jara mill-mera tat-triq.
Ghalhekk l-attur certament ikkontribwixxa sostanzjalment ghall-incident minhabba nuqqas ta' prudenza u attenzjoni.

Min-naha l-ohra, l-konvenut ukoll ghandu parti mill-htija. L-ispeed qawwi minnu nnifsu ma jgibx htija ghal min ikun qieghed isuq f'main road, bhalma hija t-Triq tal-Kapuccini li wara kollox hija arterja li taghti mill-belt Victoria ghal Marsalforn; pero' kif fuq spjegat, kien gej minn fuq slow-sign li kien ipoggi fuqu grad ta' attenzjoni partikolari, liema attenzjoni l-konvenut naqas milli jiehu u pogga lilu nnifsu fl-impossibilita' li jieqaf tempestivament. Ghalhekk l-ispeed li bih kien gej huwa wkoll wahda mill-kawzi prossimi li taw lok ghall-incident.

Tabilhaqq illi l-kollizjoni saret biswit id-dotted white line fin-nofs tal-karreggjata, u fuq il-karreggjata opposta, fejn kienet allura tinstab il-vettura tal-attur. Izda kemm l-attur kif ukoll it-tfajla tieghu ammettew li meta sehhet il-habta kienu ghadhom qeghdin iduru 'l fuq u li l-vettura tal-attur, bl-impatt daret iktar 'il fuq. Dan hu kompatibbli mad-daqqa akuta li hemm fuq il-bieba tal-vettura tieghu, bil-hsara migbura lejn in-naha ta' wara tal-istess vettura, filwaqt illi l-hsara fil-vettura tal-konvenut kienet frontali. Dan kollu huwa kompatibbli ma habta li sehhet precizament kif dejjem sostna l-konvenut u cioe' ta' vettura li taqsam lateralment u ddur 'il fuq ma' karozza niezla 'l isfel fit-triq principali.

Tabilhaqq li l-attur kien diga' fuq in-naha l-ohra tat-triq meta saret il-habta, u tabilhaqq ukoll illi kieku l-konvenut ma kisirx lejn il-lemin forsi kien jevita l-habta, imma dan hu dovut ghal dak li fi frazi skultorja, jissejjah f'dawn l-incidenti tat-traffiku, "the agony of collision", u hu fatt li, fl-orgazmu ta' dak il-mument tormentuz, driver jista' jaghmel manuvri ta' emergenza li ma jkunux l-iktar idonei biex jevitaw il-habta, ghalkemm il-manuvra tal-konvenut kienet wahda istintiva: *jiena min-naha tal-linja .. tieghi, min-naha tal-hajt qbizt il-lane l-ohra biex kemm jista' jkun nipprova niskapulah ghax ghidt "X'hin ha ndoqqlu l-horn, ha jieqaf".*

Fil-fehma tat-tribunal, ma jistax jinghad li l-main road user m'ghandu qatt l-ebda responsabilita' fil-konfront tas-side road user. Jiddependi kollox mic-cirkostanzi tal-kaz partikolari. Filwaqt li huwa veru illi jekk wiehed jippretendi li sewwieq f'main road irid joqghod attent li jkun miexi bi speed tali li jkun jista' jieqaf tempestivament jekk johrog

xi hadd minn side-street dan ikun sewqan imprattikabbli u jostakola l-libera cirkolazzjoni tat-traffiku, specjalment meta fis-side-street ikun hemm stop-sign. Imma min-naha l-ohra, meta fit-triq ewlenija jkun hemm liwja, u fil-liwja jkun hemm ukoll slow-sign, u ftit lil hinn ikun hemm side-street tabilhaqq perikoluza ghax bla vizwali ghal min ikun hiereg minnha, allura f'kaz bhal dan is-sewwieq ikollu l-obbligu li jsuq b'mod li jkun kapaci jieqaf tempestivament fl-inkrocju. Dan huwa konformi ma' dak li kkunsidrat majestralment il-Qorti f'*Pulizija vs Galea* u wara kollox dan hu l-obbligu impost mill-istess Motor Vehicle Regulations kif fuq indikat – ghalkemm l-obbligu principali ta' *proper look-out* jibqa' dejjem jinkombi fuq is-sewwieq tas-*side-street.*

Fid-dawl ta' dawn il-kunsiderazzjonijiet, dan it-Tribunal isib lill-attur responsabbli ghall-kollizjoni bir-rata ta' 4/5 filwaqt illi l-konvenut huwa responsabbli ghar-rimanenti 1/5, u ghaldaqstant jikkundanna lill-konvenut ghall-hlas ta' LM70.15c, bl-ispejjez tal-istanti, inkluzi d-drittijiet tal-avukati difensuri, kwantu 4/5 ghall-attur u 1/5 ghall-konvenut.

(ft.) Grazio Mercieca
Gudikant

(ft.) Maureen Xuereb
D/Registratur

Vera kopja

Ghar-Registratur